

Column

Afwijzen van het wetvoorstel Stroom een *blessing in disguise*

Maarten Meijburg en Ruut Schalij
14 januari 2016

De wens om de oude versnipperde wetgeving en de splitsing te verankeren in één nieuwe wet heeft geleid tot het wetsvoorstel Stroom. Deze focus heeft er voor gezorgd dat er bij de totstandkoming van het wetsvoorstel vooral in de achteruitkijk spiegel is gekeken. Er is geen rekening gehouden met de transitie naar een decentraal en geïntegreerd energiespeelveld. De wet biedt daarom publieke en private marktpartijen te weinig ruimte om effectief te opereren op het hybride energiespeelveld van de toekomst. In de herkansing zou de aangepaste wet Stroom die ruimte wel moeten bieden. Anders zal Stroom de energietransitie frustreren en onnodig vertragen.

De door het Ser-akkoord gestimuleerde energietransitie zal leiden tot energieproductiesystemen die vaak decentraal zijn en hoofdzakelijk zijn gebaseerd op de omzetting van duurzame energiebronnen (zon, wind en biobrandstoffen) in elektriciteit en warmte. Door die productiesystemen, vooral zon en wind, zal de relatie tussen vraag en conventioneel aanbod veranderen. Er zullen verschillende vormen van flexibiliteit nodig zijn om grote hoeveelheden weersafhankelijke duurzame energie efficiënt toe te kunnen passen en tegelijkertijd de energievoorziening stabiel te houden. Die flexibiliteit kan worden geleverd door flexibel aanbod, flexibele vraag en opslag. Op dit moment wordt flexibiliteit vooral geleverd door flexibel aanbod van conventionele centrales. In de toekomst zullen andere methoden om flexibiliteit te leveren veel belangrijker worden. De energienetten worden in toenemende mate gebruikt als back-up systemen om op momenten van weinig zon en wind de energievoorziening stabiel te houden. De bestaande gasnetten kunnen in de toekomst worden gebruikt om de met duurzame elektriciteit geproduceerde nieuwe generatie brandstoffen te transporteren.

Binnen het huidige wet- en regelgevende kader wordt uitgegaan van een strikte scheiding tussen transport- en beheerstaken, transport- en leveringstaken, gas en elektriciteit en publieke en markt taken. Het wetsvoorstel Stroom verandert hier niets aan terwijl daardoor nu al talloze conflicten tussen markt- en private partijen en tussen netwerkbeheerders en netwerkbedrijven ontstaan. Marktpartijen organiseren daarom met creatieve energietransitie pilotprojecten om bestaande wetgeving heen. In de herkansing zou het wetsvoorstel Stroom een mismatch tussen regelgeving en energietransitie moeten voorkomen. De wet kan dan helpen de energietransitie te versoepelen en te ondersteunen. Niet alleen door duidelijkheid te creëren over grootschalige windprojecten op zee, maar ook en vooral door erkenning van de nieuwe decentrale en geïntegreerde energiewereld. Het wetsvoorstel moet er dan wel voor zorgen dat marktpartijen de mogelijkheid krijgen om in te spelen op de volgende belangrijke veranderingen:

- De huidige centraal aangestuurde en gescheiden energieketens veranderen in deels decentraal aangestuurde en geïntegreerde energieketens.
- Lokaliteit gaat een grotere rol spelen. In sommige regio's moeten meer kosten worden gemaakt om energie betrouwbaar te transporteren. Terwijl andere regio's daar niet aanwijsbaar van profiteren.
- De inzet van flexibele capaciteit om lokale congestie in het binnenlandse netwerk op een kostenefficiënte manier te voorkomen wordt belangrijk. Netbeheerders worden systeemcoördinatoren die een optimale inzet van flexibiliteit moeten coördineren. Ze zullen daarbij gebruik maken van diensten van private aanbieders zoals de inzet van gebundelde vraagstuuringscapaciteit. Het onderscheid tussen transport- en beheertaken en transport- en productie en leveringstaken wordt diffuser. Een te strikte scheiding tussen die taken zal tot een suboptimale inzet van de beschikbare flexibiliteit en tot onnodige congestie leiden.
- Het cascadebeginsel dat voor de bepaling van netwerktarieven wordt toegepast, komt door de decentralisering van energieproductie onder druk te staan. Kunnen de noodzakelijke investeringen in de hoog-voltage- en hogedruknetten nog wel worden terugverdiend als door de groei van decentrale opwek de afname op laag-voltage en lagedruknetten relatief stijgt. Investeringen in die netten blijven nodig maar zullen via een ander tariefsysteem moeten worden gecompenseerd.

- Het huidige omslagsysteem voor transportkosten per verbruikersgroep en per netniveau komt onder druk te staan. Niet alle kosten voor de verduurzaming van de energievoorziening kunnen lineair over de verbruikersgroepen worden omgeslagen. Er zijn ook kosten die meer specifiek aan veroorzakers toebedeeld moeten worden. Daarnaast worden in het huidige systeem kosten aan gebruikers toegerekend die juist diensten verlenen om systeemstabiliteit te handhaven en betaalbaar te houden.

- Kosten voor het netgebruik worden voornamelijk verrekend op basis van de aansluitcapaciteit: hoe groter de aansluitcapaciteit, hoe groter het gebruik van het net, en hoe hoger daarom het tarief mag zijn. Deze methodiek maakt de inzet van bepaalde vormen van flexibiliteit zoals *power-to-heat* erg duur. Een systeem waar flexibiliteit wordt beloond en afzonderlijk van de levering van de reguliere energie wordt verrekend kan ervoor zorgen dat investeringen in flexibiliteit worden gestimuleerd en kunnen onnodige investeringen in netverzwaringen worden voorkomen.

- Individuele elektrische warmtesystemen zullen in een steeds groter deel van de warmtevraag voorzien. Overtollig geproduceerde warmte kan door integratie met bestaande warmtenetten worden opgeslagen en die netten kunnen zo ook dienen als efficiënte opslag voor duurzame elektriciteit. De waardeketen van warmte raakt steeds meer verweven met de waardeketen van elektriciteit- en gas. Het is daarom zinvol om ook warmte te integreren in de nieuwe wet.

Het huidige wetsvoorstel Stroom vormt een barrière voor de energietransitie. Dat blijkt ook uit het RVO rapport System Integration – Hybrid Energy Infrastructures dat in opdracht van EZ door CE Delft en DNV GL is opgesteld; (High-level evaluation of Stream and the new Gas and Electricity Law indicate several barriers to the development of hybrid energy infrastructures, particularly regarding the role of the DSO /infrastructure group). Nederland kan door de uitvoering van het Energieakkoord zijn achterstand in Europa inzake duurzame energie ongedaan maken. Met Stroom kan tevens voor een wet- en regelgevend kader worden gezorgd dat marktpartijen de mogelijkheden geeft om die duurzame energie optimaal te gebruiken. Misschien is de verwerping van het voorstel door de Eerste Kamer een zegen en geeft dat de mogelijkheid om het voorstel zodanig aan te passen dat de wet alsnog compatibel wordt met de energietransitie en toekomstige problemen worden voorkomen.

© 2016 Energieia. Alle rechten voorbehouden.